

Sygn. akt IV KK 128/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Zbigniewa Siejbika

w sprawie **J. B.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 15 listopada 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 3 sierpnia 2016 r.,

utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 17 lutego 2016 r.

1. uchyla zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w [...] i sprawę przekazuje temu sądowi do ponownego rozpoznania;

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. B. C. - Kancelaria Adwokacka w [...] - kwotę 442,80 (czterysta

czterdzieści dwa złote i osiemdziesiąt groszy), w tym 23% VAT, tytułem sporządzenia i wniesienia kasacji.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w [...], orzekając w przedmiocie wydania wyroku łącznego w sprawie J. B., skazanego następującymi prawomocnymi wyrokami:

1. wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 23 kwietnia 2013 r. o sygn. akt XVI K 480/13 za przestępstwo z art. 288 § 2 k.k. popełnione w dniu 4 listopada 2012 r. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym,
2. wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 12 marca 2014 r. o sygn. akt XVI K 511/14 za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. popełnione w dniu 10 listopada 2013 r. na karę 1 roku ograniczenia wolności, polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym,
3. wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 3 listopada 2014 r. o sygn. akt IV K 668/14 za przestępstwo z art. 286 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełnione w okresie od dnia 15 lutego 2014 r. do 16 lutego 2014 r. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym,
4. wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 23 stycznia 2015 r. o sygn. akt IV K 754/14 za przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. i art. 222 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 4 listopada 2014 r. na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności,
5. wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 16 marca 2015 r. o sygn. akt IV K 886/14 za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. popełnione w dniu 15 listopada 2014 r. na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności,
6. wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 18 marca 2015 r. o sygn. akt III K 869/14 za przestępstwo z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. popełnione w dniu 19 kwietnia 2014 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

7. wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 19 sierpnia 2015 r. o sygn. akt XI K 324/15/P za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 28 września 2014 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 20 stawek dziennych grzywny po 20 złotych każda,

wyrokiem łącznym z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt XI K 578/15/P, biorąc za podstawę kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności wymierzone wyrokami: Sądu Rejonowego w [...] - XI K 324/15/P i Sądu Rejonowego w [...] - XVI K 480/13, XVI K 511/14, IV K 668/14, na mocy art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 k.k., art. 87 § 1 k.k., oraz art. 569 § 1 k.p.k. orzekł wobec skazanego J. B. karę łączną 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył skazanemu kary dotychczas odbyte z wyroków podlegających łączeniu oraz okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniu 4 listopada 2012 r.

Na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego obejmującego wyroki Sądu Rejonowego w [...] - IV K 754/14, IV K 886/14 i III K 869/14.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacjami przez skazanego oraz jego obrońcę.

Skazany w osobistej apelacji, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku, podniósł zarzut wadliwego ukształtowania kary łącznej.

Obrońca skazanego sformułował w apelacji zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary łącznej i wniósł o jej obniżenie do 7 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w [...], po rozpoznaniu apelacji, wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2016 r., sygn. akt IV Ka 569/16, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł obrońca skazanego formułując zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia prawa materialnego, a to:

- 1) art. 4 § 1 k.k. - poprzez niezastosowanie określonych we wskazanym przepisie reguł intertemporalnych,
- 2) art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396), poprzez jego błędną

interpretację, skutkującą uznaniem, że wymieniony przepis w realiach rozpoznawanej sprawy wyłączał możliwość stosowania reguł intertemporalnych określonych w art. 4 § 1 k.k.

W konkluzji kasacji obrońca wniósł o uchylenie wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...].

Zawarty w kasacji wniosek został poparty zarówno przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w [...], który sporządził pisemną odpowiedź na kasację, jak i przez uczestniczącego w rozprawie kasacyjnej Prokuratora Prokuratury Generalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna. Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło bowiem z obrazą art. 4 § 1 k.k., którą w realiach niniejszej sprawy należy uznać za rażącą i mogącą mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Uchybienie to nie zostało usunięte w ramach kontroli instancyjnej i w takim samym stopniu obciąża zaskarżony wyrok Sąd odwoławczego, co musiało skutkować uchyleniem obu wydanych w sprawie wyroków i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Stwierdzić zatem należy, że wskazane wyżej uchybienie jest pochodną błędnej wykładni przepisu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396). Orzekające w sprawie sądy przyjęły, że przepis ten wyłączał możliwości zastosowania w sprawie J. B. art. 4 § 1 k.k. Bez wątpienia, stanowisko to byłoby słuszne, gdyby wszystkie z podlegających łączeniu wyroków zapadły w okresie do dnia 30 czerwca 2015 r. Tak jednak nie jest. Trafnie podnosi się w literaturze przedmiotu, że przepis art. 19 ust. 1 noweli z dnia 20 lutego 2015 r., wprowadzając unormowanie szczególne w stosunku do kodeksowej reguły intertemporalnej wyrażonej w art. 4 § 1 k.k., wyłącza stosowanie ustawy nowej do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem jej wejścia w życie, z tym, że owo wyłączenie nie obejmuje wypadków, w których zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem już po tym dniu. W zakresie, w jakim przepis dopuszcza stosowanie przepisów rozdziału IX w brzmieniu nadanym nowelą z dnia 20 lutego 2015 r. do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie

owej noweli, o tym, na podstawie jakiego stanu prawnego orzekać – nowego czy dotychczasowego – rozstrzyga już bez reszty art. 4 § 1 k.k. (por. J. Majewski, Komentarz do art.19 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, LEX/el).

Zaprezentowane wyżej stanowisko zostało przyjęte również w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zgodnie z poglądem, przedstawionym chociażby w postanowieniu z dnia 16 lutego 2017 r., II KK 347/17 (OSNKW 2017/8/42) przy wymiarze kary łącznej w wyroku łącznym tylko na podstawie jednostkowych kar prawomocnie orzeczonych do dnia 30 czerwca 2015 r. zasada sformułowana w treści art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 396) wyłącza stosowanie art. 4 § 1 k.k., co obliguje sąd do orzekania na podstawie przepisów rozdziału IX k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. Jednak w sytuacji, w której co najmniej jeden wyrok objęty wyrokiem łącznym uprawomocnił się po dniu 30 czerwca 2015 r., zgodnie z dyspozycją ww. art. 19 ust. 1, znajdzie zastosowanie przepis art. 4 § 1 k.k., pozwalając na stosowanie ustawy obowiązującej poprzednio, jeżeli orzekana na jej podstawie kara łączna będzie względniejsza dla skazanego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy Jakuba Burczyka, wskazać należy, że jeden z podlegających łączeniu wyroków – wyrok Sądu Rejonowego w [...] z dnia 19 sierpnia 2015 r., sygn. akt XI K 324/15/P zapadł już po dniu 15 lipca 2015 r.

W tej sytuacji zastosowanie znaleźć powinna dyspozycja art. 4 § 1 k.k., czyniąca koniecznym dokonanie wyboru stanu prawnego, którego przyjęcie za podstawę orzekania o karze łącznej w wyroku łącznym będzie dla skazanego korzystniejsze. Bazując na błędnej wykładni art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw Sąd pierwszej instancji, podobnie jak Sąd odwoławczy, nie tylko nie dokonał takiego wyboru, ale nawet nie analizował tego, czy w świetle obowiązujących poprzednio przepisów określających warunki orzekania kary łącznej byłoby możliwe jej wymierzenie skazanemu i czy rezultat zastosowania tych przepisów byłoby dla skazanego korzystniejszy niż wynik stosowania przepisów obowiązujących w chwili wyrokowania.

Nie wdając się w leżącą poza zakresem postępowania kasacyjnego merytoryczną ocenę tego, który z reżimów prawnych będzie na chwilę przyszłego orzekania o karze łącznej *in concreto* korzystniejszy dla skazanego, zauważyć trzeba, że analiza ujętej w wyroku łącznym historii skazań J. B. zdaje się wskazywać na możliwość orzeczenia wobec niego kary łącznej na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Co więcej, utworzenie dwóch zbiegów przestępstw obejmujących wyroki Sądu Rejonowego w [...] o sygn. akt XVI K 511/14 i IV K 668/14 oraz Sądu Rejonowego w [...] o sygn. akt IV K 754/14, IV K 886/14, III K 869/14 i Sądu Rejonowego w [...] o sygn. akt XI K 324/15/P pozwalające na orzeczenie kary łącznej ograniczenia wolności i szersze uwzględnienie przy wymiarze kary łącznej pozbawienia odbytych już kar jednostkowych może prowadzić do uznania, że przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. są dla skazanego względniejsze.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji i sprawę przekazał temu ostatniemu sądowi do ponownego rozpoznania. Zaznaczyć przy tym trzeba, że z uwagi na charakter postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, w którym sąd musi mieć w polu widzenia całokształt aktualnej sytuacji skazanego (np. ewentualne nowe skazania), nie można wykluczyć w ponownym postępowaniu zmiany przesłanek determinujących stosowanie przepisu art. 4 § 1 k.k.

O kosztach związanych ze sporządzeniem i wniesieniem kasacji rozstrzygnięto zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze w zw. z § 17 ust. 3 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714).

kc